

RECENSION

Christoph Waltz och Jamie Foxx

Django Unchained

Originaltitel: Django Unchained
Svensk titel: Django Unchained
Regi: Quentin Tarantino
Producent: Reginald Hudlin, Pilar Savone, Stacey Sher
Manus: Quentin Tarantino
Foto: Robert Richardson
Roller: Jamie Foxx, Christoph Waltz, Leonardo Di Caprio, Kerry Washington, Samuel L. Jackson m fl
USA 2012
Längd i tid: 2 tim 45 min
Censur: tillåten från 15 år
Distributör: Walt Disney Studios Motion Pictures
Sweden AB

It is a man's man's man's world sjöng James Brown 1966 med sin raka, råa stämma. Och Quentin Tarantino visar i *Django Unchained* sin vana trogen upp en rejält manlig värld när han berättar historien om ett par prisjägare i den amerikanska södern åren omedelbart före inbördeskriget. Det skjuts så att säga en hel del. Men berättelsen rymmer betydligt mer än så.

Det börjar med att han låter tandläkaren dr King Schultz komma åkandes i sin vagn med en stor tand gungande på en fjäderspiral på taket (ja, inte är då bröderna Grimm eller för den delen Monty Python särskilt långt borta) Dr Schultz möter så en handfull fastkedjade slavar och deras ägare. Mycket resolut "förhandlar" han fri slaven Django som därefter blir hans medhjälpare i den våldsodyssey de gemensamt ska ge sig ut på som så kallade Bounty hunters, alltså prisjägare. Django har hudnära erfarenheter av några kallhamrade och efterlysta slavdivare att peka ut åt dr Schultz. Med medryckande bravur slår Tarantino an tonarten för sin historia. Och sen rullar det på och de två timmar och 45 minuter som ligger framför oss går i ett nafs. Det är nästan samma fenomen som när man läser en god rysk klassiker av tegelstensformat – oj, tog det slut redan!

Och våld kan förstås skildras på många olika sätt. Och därmed beröra publiken på många olika sätt. Alltifrån Sam Pekinpahs i mitt tycke cyniska

frosseri i våld till denna upplaga av Tarantino som jag ändå tycker i mångt och mycket hela tiden blinkar åt oss som om han tycktes säga "Hej där kära publik, nu ska vi ha lite kul, det handlar ju trots allt bara om skådisar!" Och på sitt i grunden humanistiska budskap tummar han icke.

Det är på det hela en skicklig balansgång mellan allvar – som när en svart flicka som straff läses in i en håla i marken under brännande sol eller hur slavägare hetsar hundar att slita sönder en svart man som bara tröttnat på sin förlorade mänsklighet och inte orkar vara med längre – till närpå ren och skär spagettivästern. I spel, i klädsel, i den saltade och vålsvarvat korthuggna dialogen i Raymond Chandlers efterföljd. Och ren slapstick blir det när filmen hejdlöst driver med Ku Klux Klan i skildringen av hur ett uppstånd inte kan se vad de gör då fruarna sytt hålen för ögonen på huvorna helt bort i tok. En svidande ironi att tolka efter lust och läggning.

Men likafullt, det råa våldet i skildringen av ett Amerika åren för inbördeskriget 1861-69 finns där. Och filmens nav är just skildringen av slaveriet. Och filmen når sin slutstation och crescendo när man kommit fram till Candieland där slavägaren par preference Calvin Candie i Leonardo DiCaprios tolkning huserar efter behag. Det är svårt att föreställa sig att det bara dröjde några år innan slaveriet avskaffades i Amerika när man ser Candieland, detta vita slott med härskare och betjänter. Och precis så vulgärt som bara ett storvulet amerikanskt gods kan vara. Våra bägge hjältar är där för att, som de säger, köpa en så kallad Mandingokämpe, slavar som hetsas mot varandra i en kamp på liv och död, vilket mr Candie i sitt moraliska moras är starkt engagerad i. Men deras egentliga ärende är att söka frita en ung kvinna som Django är gift med och som ägs av mr Candie som slav. Allt löper på enligt ritningarna – men Stephen, en äldre slav som står mr Candie nära, ser igenom deras plan och avslöjar dem. Samuel L. Jackson är magnifik i rollen som obrottsligt lojal i sitt svek visavi sina likar. Överlag är nivån på skådespeleriet hög där Christoph Waltz gör lika bra ifrån sig som i *Inglourious Basterds*. Då handlade det om nazismen, här är det slaveriet som rannsakas – historiska sophögar bägge två. Och i amerikansk press har filmen intressant nog beskrivits som ett korrektiv till *Borta med vinden*.

Hur det går ska inte avslöjas men det blir en rejäl uppgörelse till slut inklusive en shootout av samma format som den vid O. K. Corral. Men så mycket har ni säkert gissat som att Django får sin Broomhilda. Varför vi kan låta James Brown avsluta sin sång om mannens värld med de bekanta raderna; "But it would be nothing without a woman or a girl". Så sant.

Andreas Hoffsten